

SYSTEMATISK SPRÅKTILBUD

SISTE ÅR FØR SKOLESTART

PLAN FOR ET SYSTEMATISK SPRÅKTILBUD – SISTE ÅR FØR SKOLESTART

Planen er forankret i Moss kommunes økonomiplan 2011-2014:

Alle barn i Moss kommunes barnehager skal fra 2011 ha et systematisk språktilbud siste år før skolestart. I løpet av 2010 skal opplegget utarbeides. Tiltakene skal blant annet være i tråd med nye, forpliktende rutiner for samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole. Slike rutiner skal være klare til barnehage/skoleåret 2010-2011

Språk

Barnehagen er en av de viktigste arenaene for språkutvikling hos barn og språklig kompetanse er grunnleggende for et barns utvikling.

Barnehagen og skolen skal bidra til å gjøre skolestarten god for barna og sikre dem et godt utgangspunkt for livslang læring (Stortingsmelding nr.23 2007-2008).

Moss kommunes plan for overgang mellom barnehage og skole er forpliktende. Det systematiske språktilbudet for 5-åringene skal ytterligere bidra til å sikre progresjon, helhet og sammenheng fra barnehage til grunnskole.

En anerkjennende væremåte hos personalet i møte med barn skal ligge til grunn for gjennomføring av planen. Barns medvirkning skal ha fokus.

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver og dens temaheft: "om språkmiljø og språkstimulering i barnehagen" ligger til grunn for innholdet i planen, og det tas spesielt utgangspunkt i områdene:

- God samtale
- Rim, regler, dikt og sang
- Fortelling og høytlesning
- Lek
- Utforskning av skriftspråket

Systematisk språktilbud siste år før skolestart

Mål		
Alle 5-åringene i barnehagen skal få systematisk språkopplæring siste år før skolestart. Barnet skal få økt språklig kompetanse gjennom varierte språklige erfaringer for at de skal ha et best mulig utgangspunkt for lese- og skriveopplæring.		
Område	Mål	Barnet skal kunne
<p>Den gode samtalen Vise interesse for, stille spørsmål til og vise anerkjennelse for det barnet forteller. Stille åpne spørsmål som får barnet til å reflektere og som motiverer barnet til å sette ord på sine tanker, øke forståelsen og refleksjonen.</p>	Barnet skal utvikle ferdigheter som kreves for å være aktiv i en samtale	<ul style="list-style-type: none"> • ta ordet i en gruppe • stille spørsmål • svare på spørsmål • fortelle en sammenhengende historie • gjenfortelle noe en annen har sagt • si noe om egne følelser • si noe om andres følelser • kunne samtale om noe som ikke er til stede her og nå (mestre "der og da" - samtaler)
<p>Rim, regler, dikt og sang En snarvei inn i språket, også for de tospråklige. Glede over ord, rytme og bevegelse. Fellesskap.</p>	Barnet skal utvikle ferdigheter som grunnlag for den første lese- og skriveopplæringen	<ul style="list-style-type: none"> • høre at ord rimer • høre rytmen i ord/klappe ord • finne rimord • høre forskjell på et dikt og ei regle • lære seg begreper ved hjelp av sangtekster
<p>Fortelling og høytlesing Utvikler barnets ordforråd og begreper – hjelper barnet med å sette ord på følelser og å identifisere seg med personer i fortellingen. Barnet tilegner seg kunnskap. Samtalen underveis og etterpå øker forståelsen og refleksjonen hos barna. God litteratur – også nyere, skal benyttes. Barn som møter gode fortellinger bygger opp fortellerkompetanse.</p>	Barnet skal videreutvikle sitt ordforråd og sin konsentrasjonsevne	<ul style="list-style-type: none"> • sette ord på hva personer i en fortelling tenker/føler • få kjennskap til at like ord kan ha ulik betydning • få kjennskap til at ulike ord kan ha lik betydning • kategorisere ord (over- og underbegreper) • lytte til høytlesing over en viss periode

<p>Lek Lek er barnas viktigste læringsarena. Lek utvikler tenkning og spesielt rollelek gir en språkgevinst. Barna snakker med andre og seg selv mens de leker, på denne måten planlegger og styrer de sine egne handlinger. Ringlek og regeltek er spesielt egnet for å utvikle lekefellesskap med andre barn.</p>	<p>Gjennom deltakelse i ulike typer lek skal barnet utvikle sine kommunikative ferdigheter</p>	<ul style="list-style-type: none"> • forholde seg til felles regler i lek • kunne ta en rolle i leken • kunne samtale om det som skjer i leken (metakommunisere om lek) • lede og la seg lede i leken • skille mellom fantasi og virkelighet • gi uttrykk for egne følelser • vente på tur
<p>Utforskning av skriftspråket Det er en sammenheng mellom tale og skrift, og dette må synliggjøres. Dette kan gjøres ved at barna dikterer og den voksne skriver. Gjennom å gjøre dette oppdager barna at skriftspråket har betydning.</p>	<p>Barnet skal kjenne til sammenheng mellom lyd og bokstav, og at det som sies kan skrives</p>	<ul style="list-style-type: none"> • vite forskjell på tall og bokstaver • gjenkjenne bokstaver i eget navn • gjenkjenne bokstaver i ord • skrive navnet sitt • gjenkjenne ulike logoer og ordbilder

Områdene som er valgt er definerte områder i barnehagens Rammeplan, og utdypes i Temahefte om språkmiljø og språkstimulering i barnehagen.

ÅRSHJUL FOR "SYSTEMATISK SPRÅKTILBUD" TIL 5-ÅRINGER I MOSS KOMMUNE`S BARNEHAGER

Planen er tenkt gjennomført i gruppetid. Barnehagen må sørge for å sette av nok tid, slik at planen blir gjennomført.

Årshjulet beskriver minimum, barnehagen kan selv velge å utvide planen.

Ansvarlig for 5-årsgruppa skal ha pedagogisk utdanning. Arbeidet vurderes hvert halvår.

Planen utprøves barnehageåret 2011/12, evalueres i juni 2012, og revideres dersom det er nødvendig.

TID	TILTAK	ANSVAR	MERKNAD
August	<ul style="list-style-type: none"> • Personalet på gruppa leser temaheftet "om språkmiljø og språkstimulering i barnehagen" • Personalet på gruppa har et møte for å gjennomgå planen og lage en lokal tilpasset plan. Denne deles ut til foreldre og sendes skolen (jfr. OBS) 	<p>Personalet på gruppa</p> <p>Leder av gruppa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kjenne til planen og vite hva som skal gjøres • Barns medvirkning skal i varetas gjennom planarbeidet
September	<ul style="list-style-type: none"> • Oppstart av gruppa første uke i september • Tema: "Meg selv og de andre": <ul style="list-style-type: none"> - Navn, adresse, familie, bursdag/alder, kultur - Bevisstgjøring av meg selv: Hvem er jeg? Hva kan jeg? Språket mitt og meg, de andre og meg - Respekt for egen og andres sosiale og kulturelle miljø • På tur: Se hverandres hus. Bruke rim, ord som ligner på hverandre og lese på gateskilt • Høytlesning • Lage eget "grupperop" 	<p>Ped.leder team</p> <p>Personalet på gruppa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Den gode samtale • Utforskning av skriftspråk • Sammenheng mellom tale, skrift og lyd • Rim, regler, dikt og sang • Fortelling og høytlesning • Felleskapsfølelse • Bevisstgjøring av seg selv <p>Gruppe / felleskapsfølelse</p>
Oktober	<ul style="list-style-type: none"> • Tema: Lek - rollelek og regellek • Høytlesning • På tur: oppsøke steder som beriker/ utvikler rollelek. Eksempel: brannstasjon, postkontor, butikk. Andre naturlige mål i nærmiljøet • Kjennskap til yrker, arbeidsplasser og 	<p>Personalet på gruppa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lek • Gi inspirasjon til lek • Utforskning av skriftspråket

	<p>samfunnet.</p> <ul style="list-style-type: none"> Felles aktivitet barnehage/skole 	Skolen (jf.OBS-plan)	
November	<ul style="list-style-type: none"> Tema: Dikt Lære seg et dikt utenat og dramatisere dette Høytlesning 	Personalet på gruppa	<ul style="list-style-type: none"> Rim, regler, dikt og sang
Desember	<ul style="list-style-type: none"> Tema: Lucia Ansvar for gjennomføring i sin barnehage Lese og lære om Lucia. Lære hele sangen. Gå i luciagog 	Personalet i gruppa	<ul style="list-style-type: none"> Fortelling og høytlesning Sang, dikt Den gode samtale
Januar	<ul style="list-style-type: none"> Tema: Begrepsinnlæring Høytlesning Spille diverse spill - Arbeid med begreper og preposisjoner 	Personalet i gruppa	<ul style="list-style-type: none"> Den gode samtalen
Februar	<ul style="list-style-type: none"> Tema: "Hei, dette er meg" - Felles presentasjon av skjema for gruppa - Jobbe en eller flere sammen med en voksen med skjemaet. Ferdigstilles innen utgangen av mars Høytlesning Planlegge fadderbesøk fra skolen med fokus på lese- og spillgrupper - Lage invitasjon 	Personalet i gruppa	<ul style="list-style-type: none"> Bevisstgjøring av meg selv Den gode samtale Utforskning av skriftspråket
Mars	<ul style="list-style-type: none"> Tema: Avslutte "Hei, dette er meg" Tema: Spillgrupper Høytlesning Besøk av faddere med lese- og spillgrupper 	Personalet i gruppa	<ul style="list-style-type: none"> Fortelling og høytlesning Den gode samtale Begrepsinnlæring
April	<ul style="list-style-type: none"> Tema: Trafikkopplæring og trafikkbegreper 	Personalet i	<ul style="list-style-type: none"> Den gode samtale

	<ul style="list-style-type: none"> • Høytlesning • På tur: Bli kjent med skoleveien og uteområdet på skolen. Besøk på skolen en gang i løpet av april (jf. OBS) - Se etter trafikkskilt, gjenkjenne • Besøk av førstetrinns lærere/SFO-ledere i barnehagen (jf. OBS) 	gruppa	<ul style="list-style-type: none"> • Begrepsinnlæring
Mai	<ul style="list-style-type: none"> • Tema: Nasjonaldagen – lytte til og lære sanger, lese fortellinger, samtale, tegne, skrive • Høytlesning • Kultur og historie • På tur: Vektlegge ringleker og regellek 	Personalet i gruppa	<ul style="list-style-type: none"> • Den gode samtale • Fortelling og høytlesning • Rim, regler, dikt og sang • Utforskning av skriftspråk • Lek
Juni	<ul style="list-style-type: none"> • Tema: Vennskap. Hva er en venn? Filosofere: Miste og få nye venner. Hvordan får man nye venner? - Skriv ned det barna sier om vennskap på en flip-over • Høytlesning • Avslutning for skolestarterne • Kursdag for personalet: Kunnskap om hverandres kultur i skole og barnehage (jf. OBS) 	Personalet i barnehagen	<ul style="list-style-type: none"> • Den gode samtale • Utforskning av skriftspråket

